

**Кредит-Рейтинг**

а/с 921, Київ, 01024, Україна  
тел/факс: +380 (44) 490 2550, 490 2554  
e-mail: [office@credit-rating.com.ua](mailto:office@credit-rating.com.ua)  
<http://www.credit-rating.com.ua>

## Рейтинговий звіт UKTM 001-004

### Звіт про рівень кредитного рейтингу позичальника

Тип кредитного рейтингу:	довгостроковий кредитний рейтинг позичальника/контрагента за Національною рейтинговою шкалою
Назва підприємства:	ВАТ «Укртелеком»
Рівень кредитного рейтингу:	uaA
Прогноз:	стабільний
Дата визначення:	22.06.2006 р.
Дата оновлення:	02.10.2007 р.
Результат оновлення:	підтвердження

Наданий у результаті рейтингового аналізу кредитний рейтинг позичальника (контрагента) визначено за Національною рейтинговою шкалою, на що вказують літери **ua** у позначці кредитного рейтингу. Національна рейтингова шкала дозволяє виміряти розподіл кредитного ризику в економіці України без урахування суверенного ризику та призначена для використання емітентами цінних паперів, позичальниками, фінансовими установами, посередниками та інвесторами на фінансовому ринку України.

## Вихідна інформація

Для проведення процедури присвоєння кредитного рейтингу агентство «Кредит-Рейтинг» використовувало фінансову звітність ВАТ «Укртелеком» за I півріччя 2007 року, а також внутрішню інформацію, надану підприємством у ході рейтингового процесу. Було проаналізовано інформацію стосовно усіх істотних аспектів діяльності товариства.

Кредитний рейтинг ґрунтується на інформації, наданій самим підприємством, а також на іншій інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною. Рівень кредитного рейтингу залежить від якості, однорідності та повноти інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства.

## Історія кредитного рейтингу

Дата	22.06.2006	9.11.2006	3.04.2007	02.10.2007
Рівень кредитного рейтингу	uaA	uaA	uaA	uaA
Прогноз	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний
Рейтингова дія	визначення	підтвердження	підтвердження	підтвердження

## Визначення поточного кредитного рейтингу

Позичальник або окремих борговий інструмент з рейтингом **uaA** характеризується ВИСОКОЮ кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами. Рівень кредитоспроможності чутливий до впливу несприятливих комерційних, фінансових та економічних умов.

**Стабільний** прогноз вказує на відсутність на поточний момент передумов для зміни рейтингу протягом року.

## Основні показники

Основні балансові показники, млн. грн.

Показник	2004	2005	1 півр. 2006	2006	1 півр. 2007
Актив	10 096,4	12 258,5	11 616,8	11 620,2	12 588,0
Власний капітал	8 092,5	7 874,9	7 636,8	8 055,6	8 681,7
Дебіторська заборгованість	1 074,3	897,8	894,8	892,5	1 243,1
Поточні зобов'язання	1 078,0	779,7	1 018,5	624,9	930,3
Основні фонди	6 730,7	7 560,5	7 754,2	8 447,3	8 454,3
Виробничі запаси	417,3	361,4	477,7	325,7	382,8

Основні показники операційної діяльності, млн. грн.

Показник	2004	2005	1 півр. 2006	2006	1 півр. 2007
Чистий обсяг продажу	6 111,60	6 606,30	3 187,70	6 701,2	3 359,7
Собівартість	4 301,90	5 139,70	2 645,20	5 145,6	2 522,0
Операційний прибуток	1 325,40	902,4	255,8	950,4	532,6
Чистий прибуток/	758,7	519,1	61,9	467,8	172,9

## Зміст

<b>1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ.....</b>	<b>8</b>
<b>2. АНАЛІЗ РИНКУ ТА КОНКУРЕНТІ ПОЗИЦІЇ ВАТ «УКРТЕЛЕКОМ» .....</b>	<b>10</b>
<b>3. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ .....</b>	<b>19</b>
<b>4. ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ.....</b>	<b>24</b>
4.1. АНАЛІЗ СТРУКТУРИ БАЛАНСУ ВАТ «УКРТЕЛЕКОМ».....	24
4.2. АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ОСНОВНИХ ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ ВАТ «УКРТЕЛЕКОМ» .....	27
<b>5. АНАЛІЗ БОРГОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ .....</b>	<b>30</b>
<b>ВИСНОВОК .....</b>	<b>33</b>
<b>ДОДАТКИ.....</b>	<b>34</b>
Додаток до Рейтингового звіту №1 .....	35
Додаток до Рейтингового звіту №2.....	37

## Резюме

ВАТ «Укртелеком» є лідером у сфері українського фіксованого зв'язку за обсягом та діапазоном послуг. Товариство є власником первинної мережі, магістральних та зонових ліній зв'язку, надає всі види основних телекомунікаційних послуг, а саме, міжнародний, міжміський та місцевий телефонний зв'язок, проводове мовлення, радіозв'язок, радіомовлення і телебачення, супутниковий зв'язок, доступ до Інтернет, тощо. На сьогодні 92,86% акцій ВАТ «Укртелеком» перебувають у власності держави.

Галузь зв'язку і сфера інформатизації залишається однією із найбільш перспективних та динамічних галузей економіки. Для галузі характерні високі темпи зростання послуг зв'язку, поліпшення їхньої якості, впровадження нових послуг, технологій та розбудова мереж зв'язку. За підсумками діяльності у 1 півріччі 2007 року доходи від надання послуг зв'язку становили 18,3 млрд. грн., що на 21,2% перевищує показник відповідного періоду попереднього року. При цьому споживання послуг зв'язку на одного жителя України зросло на 14,5% і склало майже 148 грн. Найбільш динамічним сегментом ринку телекомунікацій залишається мобільний зв'язок. Рівень номінального проникнення мобільного зв'язку збільшилось з 110,6% до 112,1% від загальної чисельності населення. Протягом аналізованого періоду доходи від надання послуг мобільного зв'язку зросли на 29,3% і склали 61,3% сукупного доходу від надання послуг зв'язку, а доходи від міського телефонного – на 13,4% - 9,8% відповідно. Однією з основних причин збільшення питомої ваги доходу від надання послуг мобільного зв'язку у структурі сукупного доходу отриманого від послуг зв'язку є різниця в тарифах мобільних та стаціонарних операторів, особливо у сфері міжміських переговорів.

Станом на 31.07.2007 р. лідером ринку є мобільний оператор «Київстар», питома вага якого (43,0%) майже на 5,0% перевищує питому вагу оператора «МТС». В цілому у поточному році конкуренція на ринку мобільного зв'язку поступово переміщається із тарифної у якісну (якість послуги та обслуговування, особливості маркетингової політики, тощо). На розвиток ринку також впливатиме активне запровадження операторами нових технологічних рішень та подальший розвиток послуг зв'язку третього покоління стандартів (CDMA та UMTS). Але все ж таки CDMA - оператори не можуть скласти реальну конкуренцію традиційним GSM – операторам, перевагою яких залишається більше покриття і абонентська база. Основними конкурентними перевагами операторів, які пропонують послуги зв'язку третього покоління є висока якість послуг і порівняно низька собівартість побудова мережі. При цьому разом з тим, існують фактори, які уповільнюють розвиток ринку 3G – це низька забезпеченість населення 3G-телефонами та недостатня розвиненість ринку контент-послуг аби заповнити високошвидкісні мобільні канали. ВАТ «Укртелеком» залишається найбільшим оператором стаціонарного зв'язку який, з підсумками 1 півріччя 2007 року охоплює близько 71% ринку послуг місцевого телефонного зв'язку та 83% ринку послуг міжміського та міжнародного телефонного зв'язку. Загалом, питома вага ВАТ «Укртелеком» на ринку телекомунікаційних послуг за підсумками 1 півріччя 2007 року становила 22,5%, що на 3,7 в. п. менше аналогічного періоду 2006 року. Скорочення частки

ринку ВАТ «Укртелеком» було зумовлено більш швидкими темпами зростання доходів операторів мобільного зв'язку.

У 1 півріччі 2007 року приріст чистого доходу від реалізації ВАТ «Укртелеком» порівняно із аналогічним періодом попереднього року склав 5,4%. Близько 40,0% та 31,3% чистого доходу від реалізації формує дохід отриманий від міжміського та міського телефонного зв'язку відповідно. У структурі чистого доходу зросли надходження від надання послуг міського та сільського зв'язку на 35,8%, а – від надання послуг міжміського та міжнародного скоротились на 9,1%, що відбулося переважно в результаті подальшого зниження тарифів на мобільний зв'язок. Необхідно зазначити, що у січні-червні 2007 року діяльність щодо надання послуг міського зв'язку була прибутковою, за рахунок підвищення тарифів від 1 листопада 2006 року. Найбільш рентабельним видами послуг є такі послуги зв'язку, як комп'ютерний (298,0%), міжнародний (109,5%) та міжміський (72,0%). ВАТ «Укртелеком» підписав рамковий договір з компанією «Nokia» та «Huawei» на поставку базових станцій та комутаторів для радіомережі 3G з трирічним терміном дії. У 1 півріччі 2007 року вже було розпочато постачання послуг зв'язку третього покоління у тестовому режимі (без підключення комерційного абонентів) у 5 містах України. У планах компанії до кінця осені поточного року, розпочати підключення комерційних абонентів (шляхом введення послуги «friendly use»).

Протягом 1 півріччя 2007 року валюта балансу ВАТ «Укртелеком» зросла на 8,3% - до 12 588,0 млн. грн. переважно за рахунок оборотних активів. Найбільшим розділом активів залишаються необоротні активи (75,0% валюти балансу), які майже на 90,0% сформовані вартістю основних засобів. Поточні активи протягом січня – червня 2007 року зросли на 40,6% і склали 3 139,6 млн. грн. (24,9% валюти балансу), що відбулося переважно за рахунок збільшення дебіторської заборгованості (на 39,3%) та грошових коштів (на 52,8%). Найбільшою статтею дебіторської заборгованості за товари, роботи послуги залишається заборгованість населення. Зростання активів фінансувалось переважно за рахунок власного капіталу (нерозподіленого прибутку), який протягом аналізованого періоду збільшився на 7,8% - до 8 681,7 млн. грн. (69,0% валюти балансу). У результаті перерозподілу прибутку, було збільшено додатково вкладений капітал (фонд розвитку), питома вага якого у структурі власного капіталу зросла з 0,8% до 6,5%. Найбільшою статтею цього розділу залишається статутний капіталу (53,9% власного капіталу). Збільшення поточних зобов'язань у 1 півріччі 2007 року на 48,9% відбулося переважно у результаті зростання заборгованості за короткостроковими кредитами (овердрафтами) і зобов'язань за розрахунками з бюджетом (заборгованість з податку на прибуток).

Протягом січня – червня 2007 року відбулося покращення основних фінансових показників діяльності ВАТ «Укртелеком» порівняно із 2006 роком, чому сприяло підвищення рентабельності продукції (на 3 в. п. – до 33,2%, що на 12,7 в. п. перевищує показник аналогічного періоду 2006 року) та збільшення обсягу чистого доходу від реалізації на 5,4% - до 3 359,7 млн. грн. відносно аналогічного періоду попереднього року. За підсумками діяльності у січні-червні 2007 року ВАТ «Укртелеком» отримало чистий прибуток у розмірі 172 884,7 тис. грн., що у 2,8 рази перевищує показник аналогічного періоду 2006 року. Незважаючи на позитивну динаміку чистого оборотного капіталу, протягом 1 півріччя 2007 року

відбулося незначне скорочення показників ліквідності, хоча вони продовжують перебувати на високому рівні. Показники фінансової стійкості та стабільності також залишаються на досить високому рівні. Позитивним є скорочення від'ємного значення чистого робочого капіталу. Переважно в результаті збільшення періоду оборотності дебіторської заборгованості тривалість фінансового циклу зросла на 7 днів – до 38 днів.

Заборгованість за банківськими позиками ВАТ «Укртелеком» станом на 01.07.2007 р. склала 2 749,59 млн. грн. (21,8% валюти балансу). Протягом січня-червня 2007 року було погашено 53,1 млн. грн. основної суми довгострокового боргу. Близько 91,8% всієї заборгованості становить довгостроковий кредит від «Credit Suisse First Boston&Deutsche Bank», з терміном погашення у 2012 році. У 1 півріччі 2007 року надходження підприємства до виплати податків, відсотків та амортизаційних відрахувань (ЕВІТДА) дорівнювали 1 115,5 млн. грн., що на 46,4% перевищує показник аналогічного періоду попереднього року. Показник покриття сукупних виплат за фінансовими зобов'язаннями за рахунок ЕВІТДА перебуває на досить високому рівні (5,6 рази).

Протягом 1994-2003 років ВАТ «Укртелеком» здійснювало випуски процентних та цільових (безпроцентних) облігацій на загальну суму 775 024,0 тис. грн. Станом на 30.06.2007 р. заборгованість за цільовими облігаціями погашена повністю, а непогашений залишок за відсотковими облігаціями становить 293,0 тис. грн. Після завершення за ним терміну позовної давності, він можливо буде віднесений також на доходи підприємства у відповідному звітному періоді.

## 1. Загальна інформація

### Основні відомості

Відкрите акціонерне товариство «Укртелеком» (далі – ВАТ «Укртелеком», або Товариство) засноване згідно з наказом Державного комітету зв'язку та інформації України від 27 грудня 1999 року №155 шляхом перетворення Українського державного підприємства електрозв'язку «Укртелеком» у відкрите акціонерне товариство відповідно до Указу Президента України від 15.06.93 р. №210/93 «Про корпоратизацію підприємств».

Українське державне підприємство електрозв'язку «Укртелеком» було створене у 1998 році в процесі реорганізації Українського об'єднання електрозв'язку «Укртелеком», до складу якого входило 35 державних підприємств і організацій із 738 філіями та шляхом приєднання реорганізованих підприємств електрозв'язку. У ВАТ «Укртелеком» було сформовано дворівневу централізовану вертикальну систему управління, створено організаційні спеціалізовані структури з експлуатації первинної мережі зв'язку та місцевих мереж, обслуговування споживачів і продажу послуг.

ВАТ «Укртелеком» є найбільшим оператором фіксованого зв'язку в Україні. До складу якого входить 32 філії, включаючи 27 філій міжміського, місцевого зв'язку і радіофікації та 400 безбалансових структурних підрозділів. Товариство забезпечує місцевим телефонним зв'язком майже 10 млн. абонентів і є лідером серед провайдерів послуг доступу до Інтернету в Україні за кількістю клієнтів – як фізичних, так і юридичних осіб. У грудні 2005 року ВАТ «Укртелеком» отримало ліцензію на надання послуг рухомого (мобільного) телефонного зв'язку з правом технічного обслуговування та експлуатації телекомунікаційних мереж і надання в користування каналів електрозв'язку за технологією Universal Mobile Telecommunication System (UMTS), чи 3G. Товариство бере участь у міжнародних телекомунікаційних проектах: ITUR, TEL, TAE, BSFOCS.

Фонд державного майна у березні 2007 року затвердив план продажу акцій ВАТ «Укртелеком», відповідно до якого 50%+1 акція закріплюється у державній власності (на сьогодні у власності держави перебуває 92,86% акцій товариства). План також передбачає, що 37,86% акцій будуть виставлені на продаж на міжнародних фондових біржах (до кінця 2007 року), а 5% – на продаж на фондових біржах України пакетами по 1% кожний. При цьому у 1 півріччі 2007 року Фондом державного майна було продано 13,5 млн. акцій ВАТ «Укртелеком» на загальну суму 15 525,0 тис. грн., що становить 0,072% статутного фонду підприємства. Покупцями акцій виступили «Конкорд-Капітал» (1 лот за 5 175,0 тис. грн.) та «Мілленіум Капітал» (2 лота за 10,35 млн. грн.).

### Юридичні аспекти діяльності

З 01.01.2007 по 31.07.2007 рр. до ВАТ «Укртелеком» було пред'явлено до суду 188 позовів та скарг на загальну суму 823 498,1 тис. грн. З них відмовлено



позивачам у задоволенні вимог за 111 позовами на суму 421 573,2 тис. грн., задоволено – 39 позови на суму 745,5 тис. грн. За іншими позовами судовий розгляд триває (Таблиця 1.1).

Протягом аналізованого періоду до ВАТ «Укртелеком» також було пред’явлено 76 претензій на загальну суму 492,5 тис. грн. З них відмовлено у задоволенні 44 претензії на суму 242,1 тис. грн., задоволено - 23 претензії на суму 130,8 тис. грн.

Таблиця 1.1. Інформація про найбільші позови, які були пред’явлені до ВАТ «Укртелеком» у 1 півріччі 2007 року

Позивач	Відповідач	Предмет	Сума		У якій інстанції перебуває на розгляді	Очікуваний результат судового розгляду
			тис. грн.	%		
СПДІ у м. Києві по роботі з ВПП	ВАТ «Укртелеком»	Визнання недійсним податкового повідомлення-рішення від 27.01.2007 р.	404 891,1	49,2%	Ухвалою Господарського суду Житомирської області від 09.07.2007 р. провадження у справі зупинено	Рішення буде прийнято після набрання законної сили рішення по справі за позовом ВАТ «Укртелеком» в особі Житомирської філії про скасування рішення позивача від 24.04.2006 р.
Шимбаровський В. П., Шимбаровський Г. П.	ВАТ «Укртелеком» в особі ІРЦ	Моральна шкода	5 000,0	0,6	19.04.2007 р. - на користь ВАТ «Укртелеком»; 24.05.2007 р. - справу направлено до апеляційного суду м. Києва, засідання 28.09.2007 р.;	-
Державна інспекція з контролю за цінами в Житомирській області	ВАТ «Укртелеком» в особі Житомирської філії	Стягнення в доход державного бюджету необгрунтовано одержаної виручки та штрафу	1 124,8	0,1	Апеляційна інстанція	-
СПДІ у м. Києві по роботі з ВПП	ВАТ «Укртелеком»	Визнання недійсним податкового повідомлення-рішення від 27.01.2007 р.	345,5	0,1	Апеляційна інстанція	-
СПДІ у м. Києві по роботі з ВПП	ВАТ «Укртелеком»	Визнання недійсним податкового повідомлення-рішення від 27.01.2007 р.	337,9	0,0	Апеляційна інстанція	-
Інші	-	-	411 798,8	50,0%	-	-
<b>Разом</b>	-	-	<b>823 498,1</b>	<b>0,0</b>	-	-

Найбільшим позовом, який був пред’явлений до ВАТ «Укртелеком» з боку СПДІ у м. Києві по роботі з ВПП, у 1 півріччі 2007 року був позов на суму 404 891,1 тис. грн. з приводу визнання недійсним податкове повідомлення-рішення від 27.01.2007 р.

ВАТ «Укртелеком» залишається лідером у сфері українських телекомунікацій, а саме на ринку фіксованого телефонного зв’язку, та серед провайдерів послуг доступу до Інтернет в Україні за кількістю клієнтів – як фізичних, так і юридичних осіб.

## 2. Аналіз ринку та конкуренті позиції ВАТ «Укртелеком»

### Характеристика ринку зв'язку та телекомунікацій України за 2006 року

Протягом останніх років галузь зв'язку та сфера інформатизації залишається однією із найбільш перспективних та динамічних галузей економіки України (Рисунок 2.1). Для галузі характерні високі темпи зростання послуг зв'язку, поліпшення їхньої якості та впровадження нових послуг, технологій, розбудови мереж зв'язку.

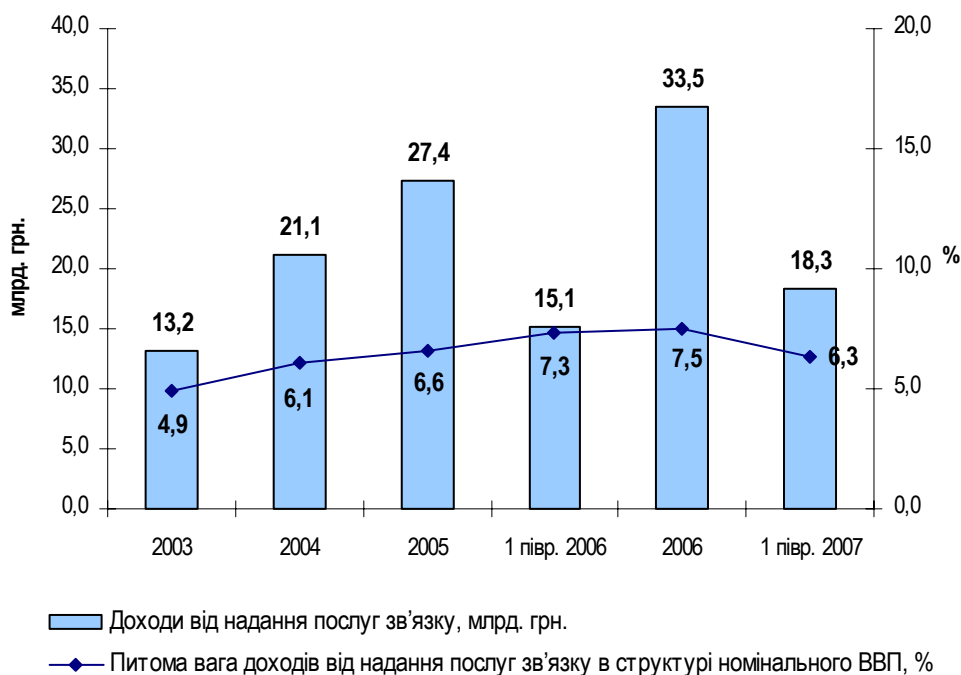


Рисунок 2.1. Динаміка доходів від надання послуг зв'язку та їхньої частки в номінальному ВВП протягом 2003-1 півріччя 2007 рр.

Джерело: Держкомстат

У 1 півріччі 2007 року доходи від надання зв'язку склали 18,3 млрд. грн., що на 21,2% перевищує показник відповідним періодом попереднього року. При цьому споживання послуг зв'язку на одного жителя України зросло на 14,5% і склало майже 148 грн. За підсумками діяльності у січні-червні поточного року питома вага доходів від надання послуг зв'язку у номінальному ВВП склала 6,3%, що на 1 в. п. менше показника аналогічного періоду попереднього, що пояснюється більш вищим темпом приростом номінального ВВП (40,7%). Необхідно зазначити, що для послуг зв'язку характерна сезонність, при цьому у другій половині року генерується більша частина річних доходів, що обумовлено значним зростанням телефонних переговорів у передсвяткові та святкові дні у грудні.

У структурі доходу від надання послуг зв'язку у 1 півріччі 2007 року порівняно із аналогічним періодом попереднього року, доходи від надання послуг мобільного зв'язку зросли на 29,3% і склали 11 226,7 млн. грн. (61,3% сукупного доходу від надання послуг зв'язку), а доходи від міського телефонного – на 34,4% – до 1 789,1 млн. грн. (9,8% сукупного доходу від надання послуг зв'язку) (Таблиця 2.1).

Таблиця 2.1. Доходи від надання послуг зв'язку за 2004 – 1 півріччя 2007 рр.

Показник	2004		2005		1 півр. 2006		2006		1 півр. 2007	
	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%
Послуги зв'язку, всього	21 126,3	100	27 447,4	100	15 101,5	100	33 491,5	100	18 316,9	100
у тому числі										
поштового	948,5	4,5	948,5	3,5	653,1	4,3	1 307,3	3,9	676,2	3,7
телеграфного	73,5	0,3	60	0,2	24,7	0,2	56,5	0,2	29,3	0,2
телефонного міського	2 604,3	12,3	2 583,3	9,4	1 330,8	8,8	2 953,2	8,8	1 789,1	9,8
телефонного сільського	175,6	0,8	195	0,7	100	0,7	225,8	0,7	123,9	0,7
телефонного міжміського (включаючи міжнародний)	6 033,3	28,6	6 623,7	24,1	3 017,4	20,0	6 173,3	18,4	2 842,5	15,5
провідникового мовлення	49,7	0,2	47,9	0,2	23,1	0,2	80,7	0,2	56,3	0,3
передачі і прийому телевізійних та радіопрограм, радіозв'язку	531,2	2,5	673,1	2,5	405,8	2,7	853	2,5	525,5	2,9
супутникового	35,1	0,2	50,6	0,2	36,6	0,2	68,5	0,2	33,1	0,2
комп'ютерного	934,5	4,4	1 009,5	3,7	617,5	4,1	1 255,7	3,7	745,2	4,1
мобільного	9 485,4	44,9	14 512,2	52,9	8 679,7	57,5	20 056,4	59,9	11 226,7	61,3
інші види зв'язку	255,2	1,2	743,6	2,7	212,8	1,4	461,1	1,4	269,1	1,5

Джерело: Держкомстат

Однією з основних причин збільшення питомої ваги доходу від надання послуг мобільного зв'язку у структурі сукупного доходу отриманого від послуг зв'язку є різниця в тарифах мобільних та стаціонарних операторів, особливо у сфері міжміських переговорів, які за діючими тарифами останніх є вищими за вартість відповідних послуг операторів стільникового зв'язку. Необхідно зазначити, що зміни цін на мобільний зв'язок здійснюються мобільними операторами самостійно, тоді як тарифи на провідниковий зв'язок встановлюються державою, отже, є менш гнучкими та не конкурентоспроможними, порівняно з тарифами мобільних операторів.

Загалом, кожний український оператор для надання послуг зв'язку має дві ліцензії: ліцензія на вид діяльності та на частоти, в якій обумовлено: у яких регіонах і на якій частоті можуть надавати послуги. До мобільного зв'язку другого покоління належить технологія TDMA, де у кожному частотному каналі можуть обслуговувати кілька голосових з'єднань. Це дало змогу різко збільшити абонентську місткість мереж і навіть організувати відносну швидку передачу даних. В Україні одержав найбільший розвиток стандарт другого покоління GSM у діапазонах 900 і 1800 МГц, у якому нині працюють п'ять операторів: «УМЗ», «Київстар», «Астеліт», «Українські Радіосистеми» і «Голден Телеком». Ліцензіями на покриття всієї території України володіють компанії, які зараз працюють у

25 регіонах, такі як: УМЗ (ТМ «МТС»), «Київстар», Астеліт (ТМ «life:»), Українські Радіосистеми (ТМ «Beeline»). Наразі в Україні на стандарт GSM припадає 70-75% всіх абонентів.

До другого покоління належить і стандарт DAMPS, в якому працюють «DCC» (Донецьк) і «Українська хвиля» (Львів), а також CDMA-2000 (без використання технології EV-DO), в якому працюють «CDMA-Україна», «Велтон Телеком», «Інтертелеком» і «ЦСТ-Інвест».

Розробка стандартів третього покоління розпочалася наприкінці 90-х. Усі стандарти мобільного зв'язку третього покоління ґрунтуються на технології CDMA, яка дозволяє через один стандартний частотний канал здійснювати безліч з'єднань (як голосових, так і сеансів передачі даних). CDMA має більшу частотну ефективність, ніж GSM: в одній і тій самій смузі частот ця технологія дає змогу передавати більше даних, обслуговувати більше голосових з'єднань. Отже, оператор має можливість якісно обслуговувати більше абонентів.

Ще одна важлива відмінність зв'язку третього покоління від другого: вся передача даних від базових станцій на мобільні термінали, не важливо, голосових або будь-яких інших, здійснюється за IP-протоколом, як в Інтернеті. Відповідно, комутація з'єднань здійснюється не звичайним, нехай навіть цифровим, комутатором, а так званим софтвером — по суті, звичайним універсальним сервером із відповідним програмним забезпеченням. Тобто 3G-зв'язок — це мобільне інтернет-середовище, в якому, серед іншого, можна передавати й голосові з'єднання. У світі розвинулися два основні стандарти 3G: CDMA-2000 EV-DO (Японія, Південно-Східна Азія та Північна Америка) і WCDMA/UMTS (Європа). Ліцензією на використання зв'язку стандарту WCDMA/UMTS володіє національний оператор «Укртелеком», який планує запустити її у комерційну експлуатацію до кінця поточного року (за визначенням Міжнародного союзу електрозв'язку зв'язок).

До мобільного зв'язку четвертого покоління (4G) відносять стандарти ширококутної передачі даних, які забезпечують швидкості передачі даних до 100 Мбіт/с. Це стандарти групи WiMAX. Можуть працювати в діапазонах від 2,3 до 7,2 ГГц і вище. На ринку доступні абонентські термінали у вигляді карт передачі даних для ноутбуків. Голосові з'єднання у мережах 4G здійснюються за допомогою клієнтських програм типу Skype. Існує думка, що операторам нема сенсу розвивати стандарт 3G, який вже застарів, а слід відразу переходити до мереж четвертого покоління.

Отже, найбільш динамічним сегментом ринку телекомунікацій залишається мобільний зв'язок. У 1 півріччі 2007 року один із найбільших брендів України – УМС припинив своє існування, його замінив російський бренд МТС. 100% акцій мережі ЗАТ «Український мобільний зв'язок» (ТМ «УМС») належать російській компанії ВАТ «Мобільні телесистеми» (ТМ «МТС»). Метою ребрендингу є поширення наскрізного бренду «МТС» на всі закордонні активи компанії та збільшення частки українського ринку шляхом підвищення репутації ТМ. Також компанія ВАТ «Мобільні телесистеми» володіє двома віртуальними операторами «Екотел» та «Джинс», які також надають послуги мобільного зв'язку на території України.

Протягом квітня – червня поточного року спостерігалась від’ємна динаміка зміни абонентської бази мобільного оператора УМЗ («МТС») у результаті якої було втрачено близько 940 тис. абонентів, після чого кількість користувачів мобільних послуг знову почала збільшуватись (Таблиця 2.2). На кінець липня 2007 року в Україні нараховується близько 52 мільйонів абонентів мобільного зв’язку (частина населення користується декількома номерами), що на 1,5% перевищує показник червня місяця (за даними IKS-Consulting). Рівень номінального проникнення мобільного зв’язку збільшилось с 110,6% до 112,1% від загальної чисельності населення.

Таблиця 2.2. Відомість про кількість абонентів мобільних операторів в Україні станом на 31.07.2007 р.

Оператор	Кількість абонентів станом на 31.07.2007, тис. осіб	Питома вага ринку, %	Кількість підключень у липні 2007 р., тис. осіб	Приріст абонентської бази у липні, %
Київстар	22 360,0	43,00	150,0	0,68
УМЗ (МТС)	19 830,0	38,13	20,0	0,10
Астеліт (life:)	6 730,0	12,94	450,0	7,17
УРС (Beeline)	2 707,7	5,21	46,7	1,75
Велтон Телеком	108,3	0,21	0,7	0,67
ІТС (CDMA Україна)	88,7	0,17	5,2	6,21
Інтертелеком	68,3	0,13	7,1	11,58
Годен Телеком	46,0	0,09	0,0	0,00
Телесистеми України (Peoplenet)	33,0	0,06	8,0	32,00
CST-Invest	15,4	0,03	0,3	2,28
Українська хвиля (DGTel)	12,9	0,02	0,0	0,09
<b>Разом</b>	<b>52 000,3</b>	<b>100</b>	<b>688,0</b>	<b>-</b>

За даними IKS-Consulting

Станом на 31.07.2007 р. лідером ринку є мобільний оператор «Київстар», питома вага якого (43,0%) майже на 5,0 в. п. перевищує питому вагу оператора «МТС» (38,1%). При цьому найнижчий приріст абонентів у липні 2007 року був у оператора УМЗ (ТМ «МТС»). Поступається «МТС» лише «Голден Телеком» (0,0%), який надає мобільні послуги у стандарті GSM-1800 лише в Києві та Одесі, основним напрямом діяльності якого є конвергенція фіксованих і мобільних послуг, а також «Українська хвиля» (ТМ «DGTel»), який працює у стандарті E-TDMA лише у Львові.

Лідером за кількість підключень є «Астеліт» (ТМ «life:»)) її абонентська база збільшилась на 450,0 тис. абонентів. Найбільший за кількістю абонентів CDMA – оператор в Україні є компанія «Велтон Телеком» (108,3 тис. абонентів), хоча приріст за липень поточного року становить лише 0,7%. Високий приріст абонентів демонструє компанія «Телесистеми України» (ТМ «Peoplenet») - перший 3G-оператор, який працює в стандарті CDMA 1-х EV-DO. До кінця 2007 року компанія планує надати можливість 59,2% населення України користуватися зв’язком 3G, який вони пропонує. На сьогодні на мережі оператора у Києві, Дніпропетровську та

Одесі введено в дію близько 100 базових станцій, половина з яких розташована у Києві. Високий ріст кількості абонентів демонструє CDMA – оператор «Інтертелеком» (11,6%), який проводить активну рекламну компанію і встановлює базові станції по всій країні. Абонентська база компанії нараховує більше ніж 70 000 абонентів. Отже, загальна кількість абонентів CDMA-операторів на кінець липня 2007 року становить близько 327 тисяч.

На сьогодні ведуть переговори щодо купівлі компанією «Інтертелеком» CDMA-оператора «Велтон Телеком». У разі якщо буде підписаний договір, число абонентів об'єднаної компанії перевищить 200 тисяч. Вартість угоди експерти оцінюють близько 35 млн. дол. США. (за даними журналу «Кореспондент»).

Але все ж таки CDMA - оператори не можуть скласти реальну конкуренцію традиційним GSM – операторам, перевагою яких залишається більше покриття і абонентська база. Основними конкурентними перевагами операторів, які пропонують послуги зв'язку третього покоління є висока якість послуг (швидкість передачі даних у 10-100 разів більша залежно від модифікації стандарту, а зона покриття однієї станції втричі більша) і порівняно низька собівартість побудова мережі (у три-чотири рази). Мобільні оператори також рухаються у бік зв'язку 3G навіть не маючи поки ліцензії і частот виданих НКРЗ. А саме, компанія УМЗ (ТМ «МТС») отримала ліцензію на надання послуг зв'язку в стандарті CDMA-450, запустила сім базових станцій (на початок липня 2007 року) у Києві, стандарту CDMA 1-х EV-DO. GSM-оператор «Астеліт» (ТМ «life:») розгорнув тестову зону UMTS/HSDPA у Києві та успішно протестував послуги мобільного зв'язку 3G дзвінку, 3G потокового відео, а також доступ до Інтернет за допомогою технології високошвидкісної пакетної передачі даних. Діючі CDMA-оператори, зокрема «Інтертелком» почали тестувати високошвидкісну передачу даних.

При цьому разом з тим, існують фактори, які уповільнюють розвиток ринку 3G – це низька забезпеченість населення 3G-телефонами та недостатня розвиненість ринку контент-послуг аби заповнити високошвидкісні мобільні канали. Ця проблема актуальна і в Європі: де 80,0% доходів європейських 3-G-оператори складають продажі традиційних голосових послуг, які і 2-G. Контент послуги –це додаткові послуги мобільного зв'язку, які мають інформаційні або мультимедійні наповнення. За даними компанії «Джамп України» (ТМ «Jump»), обсяг ринку контент послуг через продажі операторами мобільного зв'язку (CDMA та GSM) склав близько 45,0 млн. дол. США, з яких дохід від продаж контенту через GSM-операторів дорівнював 99,0%. Зокрема, питома вага продажів операторів розподілилась таким чином: «Київстар» – 48,0%, УМС «МТС» – 40,0%, Астеліт «life:») - 7,0%, Українські радіосистеми «Билайн» – 4,0%.

Отже, сьогодні на здійснення зв'язку стандарту UMTS володіє ліцензією в Україні лише «Укртелеком». Для видачі інших ліцензій потрібно звільнити смуги радіочастот, які на сьогодні перебувають у користуванні військових відомств. Більш того оператори CDMA мають ресурс у діапазоні 800МГц, що дає змогу організувати зв'язок третього покоління CDMA-2000 EV-DO. Зазвичай у них недостатня кількість частотних смуг, щоб одну з них виділити під передачу даних, але такі можливості є.

Продовжується тенденція до зростання попиту на послуги IP-телефонії (Internet Protocol телефонії). Ця технологія дозволяє використовувати будь-яку IP-мережу як засіб організації і введення міжнародних і міжміських телефонних розмов і передачі факсів у режимі реального часу. Основною перевагою IP-телефонії є більш низька вартість міжміських та міжнародних переговорів у порівнянні із традиційною телефонією за рахунок цифрування і наступної компресії голосового потоку, що дозволяє знизити собівартість послуги. В Україні ліцензії на надання послуги міжнародної IP-телефонії мають 25 операторів, з них 24 – на надання цього виду послуги в середині країни. Світовий ринок IP-телефонії оцінюється у 4 млрд. дол. США.

В Україні IP-телефонія використовується переважно для забезпечення міжміського та міжнародного зв'язку та організації телефонних каналів у важкодоступних районах. Фактором, який позитивно впливає на розвиток цього виду зв'язку є збільшення кількості Інтернет-користувачів та швидкості доступу до мережі Інтернет. Найбільшими операторами, які пропонують послуги IP-телефонії залишаються столичний оператор кабельного телебачення «Воля» та «Комстар-Україна» — дочірня компанія російського оператора фіксованого зв'язку та доступу в Інтернет. Як і «Воля», «Комстар – Україна» планує надавати пакети послуг Double Play (телефонія + Інтернет) та Triple Play (телефонія + Інтернет + телебачення), що дозволить абонентам отримувати всі послуги зв'язку від одного оператора. Потенційний обсяг ринку послуг IP-телефонії на 2007-2008 рр. НКРЗ оцінюють у розмірі 12-14 млрд. грн.

Вихід у цей сегмент великих операторів сприятиме розвитку ринку IP-телефонії, а також популяризації послуг голосового зв'язку через Інтернет, що може скласти значну конкуренцію традиційному фіксованому та мобільному міжнародному зв'язку. Проте, висока вартість ліцензій (на міжнародний зв'язок із використанням виключно IP-телефонії необхідно сплатити 540 тис. грн.) та неврегульованість нормативної бази стримують поки що розвиток цього ринку.

## Державне регулювання галузі

Центральним органом виконавчої влади у сфері телекомунікацій є Національна комісія з питань регулювання зв'язку (НКРЗ), яка має спеціальний статус та підконтрольна Президентові України. Основним законодавчим актом, який визначає правила роботи на ринку телекомунікацій є Закон України «Про телекомунікації».

На початку 2006 року Національна комісія з питань регулювання зв'язку України переглянула граничні тарифи на надання в користування каналів електровз'язку операторів телекомунікацій, які займають монопольне (домінуюче) становище на ринку цих послуг. Чинні до цього періоду тарифи було встановлено ще у 2002 році (Наказ НКРЗ №120 від 07.06.2002 р.), і вони не відповідали зазначеним вимогам на сьогоднішній день: тарифи на міський зв'язок не покривали собівартості цього виду послуг, при цьому тарифи, встановлені для населення, були заниженими

порівняно з іншими категоріями споживачів, що призводило до перехресного субсидіювання, яке суперечить законодавчо встановленим нормам.

Новою редакцією Закону України «Про телекомунікації» з кінця 2006 року визначено нові правила роботи на ринку зв'язку за якими держава більше не регулюватиме тарифи на послуги міжнародного та міжміського зв'язку, а також дзвінки зі стаціонарного телефону на мобільний. До послуг, тарифи на які регулюються державою, відносяться тепер тільки послуги місцевої телефонної мережі.

Відповідно до Рішення Національної комісії з питань регулювання зв'язку України від 05.05.2006 р. «Про затвердження Граничних тарифів на загальнодоступні телекомунікаційні послуги» введення в дію нових Граничних тарифів передбачено у 2 етапи: перший етап на період з 15.07.06 до 31.10.2006 включно та другий – з 01.11.2006. Введення нових тарифів передбачає зменшення на 20% вартості дзвінків зі стаціонарного на мобільний телефон. Тепер хвилина розмови коштуватимете 80 копійок без ПДВ (з урахуванням ПДВ – 96 копійок) Такий же тариф буде застосовуватися і для дзвінків з універсальних таксофонів.

Також частково змінюються тарифи на користування послугами місцевого телефонного зв'язку. Для абонентів місцевої телефонної мережі міст та райцентрів було підвищено абонентську плату за користування фіксованим телефоном та вартість хвилини розмови по місту – на 50%. Водночас збільшено кількість нетарифікованих хвилин, які надаються за рахунок абонентської плати для населення та знижено кількість хвилин, на які надається знижка у розмірі 30%. Водночас для абонентів місцевої телефонної мережі сіл та селищ міського типу, за винятком райцентрів тарифи на послуги користування телефоном залишаються без змін. Для пільгових категорій наших споживачів всі існуючі пільги збережені.

На міжміські телефонні розмови у межах області тарифи збільшено в середньому на 10%, тоді як тарифи на міжміські телефонні розмови під час найбільшого завантаження в межах України знижено в середньому на 15%.

За оцінками голови НКРЗ, введення нових граничних тарифів повинно позитивно вплинути на поліпшення тарифної регуляції суб'єктів ринку телекомунікацій та зменшити рівень перехресного субсидіювання, що існує на ринку. Крім того, це дозволить частково забезпечити покриття витрат на надання послуг місцевого телефонного зв'язку, зокрема, скоротити збитковість сільської телефонної мережі.

### **Позиції на ринку ВАТ «Укртелеком»**

ВАТ «Укртелеком» національний оператор фіксованого зв'язку України. На сьогодні товариство охоплює близько 71% ринку послуг місцевого телефонного зв'язку та 83% ринку послуг міжміського та міжнародного телефонного зв'язку. Загалом, питома вага ВАТ «Укртелеком» на ринку телекомунікаційних послуг за підсумками 1 півріччя 2007 року становить 22,5%, що на 3,7 в. п. менше аналогічного періоду 2006 року. Скорочення частки ринку ВАТ «Укртелеком» було



зумовлено більш швидкими темпами зростання доходів операторів мобільного зв'язку.

Підприємство володіє найбільшою в Україні магістральною і зоною мережею і надає телекомунікаційні послуги практично в кожному населеному пункті. Це надає ВАТ «Укртелеком» переваги порівняно з іншими операторами стаціонарного зв'язку щодо підключення абонентів у невеликих містах та селищах, що нерентабельно робити іншим операторам, які не мають такої розгалуженої мережі.

Крім послуг стаціонарного зв'язку ВАТ «Укртелеком» розвиває і інші сегменти ринку телекомунікацій, а саме: Відкритий та Договірний доступ (Dial-Up) до мережі Інтернет, послуга «ОГО» (високошвидкісний доступ до Інтернет по існуючій телефонній лінії, при цьому телефонна лінія залишається вільною), послуги «Всесвіт» та «Всесвіт плюс» (картка передплачених телекомунікаційними послуг, яка дозволяє користуватись послугами за спеціальними тарифами на всій території України), «РадіоСпот» (безпроводовий доступ до глобальної мережі Інтернет за технологією Wi-Fi) та послуга «Укрпост» (сервіс електронної пошти для користувачів Інтернет-послуг). Широкий спектр послуг, які відповідають сучасним потребам користувачів послуг зв'язку створює суттєву конкурентну перевагу товариству.

Необхідно зазначити, що ВАТ «Укртелеком» володіє ліцензією на надання послуг зв'язку в новому стандарті третього покоління UMTS/WCDMA, що дозволить йому у майбутньому здійснювати розвиток власної стільникової мережі. В межах цього проекту у 2006 році товариством здійснено інвестиції коштів у розвиток власної інфраструктури. На сьогодні у 5 містах України мережа працює у тестовому режимі. До кінця осені поточного року підприємство планує підключати комерційних абонентів.

Отже, основними конкурентами ВАТ «Укртелеком» залишаються оператори мобільного зв'язку. Однак, розширення наявних потужностей та збільшення кількості послуг, особливо розвиток послуг зв'язку третього покоління призведе до посилення конкуренції й, відповідно, до зниження тарифів на їх послуги. Це надасть можливість національному оператору встановити конкурентоспроможні тарифи на послуги мобільного зв'язку порівняно з пропозиціями інших операторів.

Галузь зв'язку і сфера інформатизації залишається однією із найбільш перспективних та динамічних галузей економіки. Для галузі характерні високі темпи зростання послуг зв'язку, поліпшення їхньої якості, впровадження нових послуг, технологій та розбудова мереж зв'язку. За підсумками діяльності у 1 півріччі 2007 року доходи від надання зв'язку становили 18,3 млрд. грн., що на 21,2% перевищує показник 1 півріччя 2006 року. При цьому споживання послуг зв'язку на одного жителя України зросло на 14,5% і склало майже 148 грн. Найбільш динамічним сегментом ринку телекомунікацій залишається мобільний зв'язок. Рівень номінального проникнення мобільного зв'язку збільшилось с 110,6% до 112,1% від загальної чисельності населення. Протягом аналізованого періоду доходи від надання послуг мобільного зв'язку зросли на 29,3% і склали 62,3% сукупного доходу від надання послуг зв'язку, а доходи від міського телефонного – на 13,4% - 9,8% відповідно. Однією з основних причин збільшення питомої ваги доходу від надання послуг мобільного зв'язку у структурі сукупного доходу отриманого від послуг зв'язку є різниця в тарифах мобільних та стаціонарних операторів, особливо у сфері міжміських переговорів.

Станом на 31.07.2007 р. лідером ринку є мобільний оператор «Київстар», питома вага якого (43,0%) майже на 5,0% перевищує питому вагу оператора «МТС». Загалом, у поточному році конкуренція на ринку мобільного зв'язку поступово переміщається із тарифної у якісну (якість послуги та обслуговування, особливості маркетингової політики, тощо). На розвиток ринку також впливатиме активне запровадження операторами нових технологічних рішень та подальший розвиток послуг зв'язку третього покоління стандартів (CDMA та UMTS). Але все ж таки CDMA - оператори не можуть скласти реальну конкуренцію традиційним GSM – операторам, перевагою яких залишається більше покриття і абонентська база. Основними конкурентними перевагами операторів, які пропонують послуги зв'язку третього покоління є висока якість послуг і порівняно низька собівартість побудова мережі. При цьому разом з тим, існують фактори, які уповільнюють розвиток ринку 3G – це низька забезпеченість населення 3G-телефонами та недостатня розвиненість ринку конвент-послуг аби заповнити високошвидкісні мобільні канали. ВАТ «Укртелеком» залишається найбільшим оператором стаціонарного зв'язку який, з підсумками 1 півріччя 2007 року охоплює близько 71% ринку послуг місцевого телефонного зв'язку та 83% ринку послуг міжміського та міжнародного телефонного зв'язку. Загалом, питома вага ВАТ «Укртелеком» на ринку телекомунікаційних послуг за підсумками 1 півріччя 2007 року становила 22,5%, що на 3,7 в. п. менше аналогічного періоду 2006 року. Скорочення частки ринку ВАТ «Укртелеком» було зумовлено більш швидкими темпами зростання доходів мобільних операторів.

### 3. Особливості організації діяльності

Протягом січня – червня 2007 року абонентська база товариства продовжувала зростати переважно за рахунок зростання абонентської бази серед фізичних осіб (Таблиця 3.1).

Таблиця 3.1. Динаміка кількості абонентів ВАТ «Укртелеком» протягом 2004-1 півріччя 2007 рр.

Показник	2004		2005*		1 півр. 2006*		2006*		1 півр. 2007*	
	тис. од.	%	тис. од.	%	тис. од.	%	тис. од.	%	тис. од.	%
Фізичні особи	8 128,3	96,4	8 505,2	96,4	8 650,5	96,3	8 789,2	96,3	8 867,0	96,3
Юридичні особи	299,8	3,6	315,1	3,6	328,4	3,7	334,9	3,7	339,8	3,7
<b>Разом, тис. осіб</b>	<b>8 428,1</b>	<b>100,0</b>	<b>8 820,3</b>	<b>100,0</b>	<b>8 978,9</b>	<b>100,0</b>	<b>9 124,1</b>	<b>100,0</b>	<b>9 206,8</b>	<b>100,0</b>
Наявність основних телефонних апаратів	9 423,0	-	9 803,2	-	9 966,0	-	10 103,0	-	10 200	-

\*з «Утел»

Станом на 01.07.2007 р. абонентська база ВАТ «Укртелеком» складала 9 206,8 тис. осіб., що на 82,7 тисяч (0,9%) перевищувало показник 2006 року. Обсяг наявних телефонних автоматів протягом 1 півріччя 2007 року зріс на 97,0 тис. од. (1,0%) – до 10 200,0 тисяч. На 1 липня поточного року кількість стаціонарних телефонів на 100 жителів становить 21,9 од.

У 1 півріччя поточного року приріст чистого доходу від реалізації ВАТ «Укртелеком» порівняно з аналогічним періодом 2006 року склав 5,4%, що відбулося переважно за рахунок зміни тарифів з 15 07.2006 р. на загальнодоступні телекомунікаційні послуги. Надходження від надання послуг міського та сільського зв'язку зросли на 35,8%, а – від надання послуг міжміського та міжнародного скоротились на 9,1%, що відбулося переважно в результаті подальшого зниження тарифів на мобільний зв'язок. Близько 40,0% та 31,3% чистого доходу від реалізації формують надходження отримані від міжміського та міського телефонного зв'язку відповідно (Таблиця 3.2).

Таблиця 3.2. Динаміка показників виробничої діяльності ВАТ «Укртелеком»

Показник	Вид послуг зв'язку					Разом
	телеграфний	телефонний		комп'ютерний	інше	
		міський/ сільський	міжміський/ міжнародний			
<i>Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), млн. грн.</i>						
2004	71	1 868	3 895	314	66	6 214
2005*	55	1 989	5 467	217	58	7 786
1 півр. 2006*	21	1 018	2 553	131	33	3 757
2006*	48	2 287	5 183	269	107	7 894
1 півр. 2007*	24	1 382	2 310	171	70	3 958
<i>Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), млн. грн.</i>						
2004	67	1 572	3 264	279	56	5 238
2005*	23	1 639	4 716	180	49	6 607
1 півр. 2006*	20	848	2 184	110	26	3 188
2006*	44	1 907	4 439	225	87	6 701
1 півр. 2007*	22	1 152	1 985	143	59	3 360
<i>Собівартість (товарів, робіт, послуг), млн. грн.</i>						
2004	219	1 776	1 521	89	201	3 807
2005*	270	2 263	2 244	100	263	5 140
1 півр. 2006*	139	1 181	1 142	44	139	2 646
2006*	278	2 420	2 080	85	283	5 146
1 півр. 2007*	123	1 149	1 087	36	128	2 522
<i>Валовий прибуток, млн. грн.</i>						
2004	-152	-204	1 743	190	-145	1 431
2005*	-247	-624	2 472	80	-214	1 467
1 півр. 2006*	-119	-333	1 042	66	-113	542
2006*	-234	-513	2 359	140	-196	1 556
1 півр. 2007*	-101	3	898	107	-69	838
<i>Рентабельність послуг, %</i>						
2004	-	-	115	212	-	38
2005*	-	-	110	80	-	29
1 півр. 2006*	-	-	91	150	-	20
2006*	-	-	113	164	-	30
1 півр. 2007*	-	0	83	298	-	33

\*з «Утел»

За підсумками діяльності у 1 півріччі 2007 року, послуги телеграфного та сільського зв'язку залишається збитковим. При цьому діяльність щодо надання послуг міського зв'язку була прибутковою, за рахунок підвищення тарифів від 1 листопада 2006 року. Найбільш рентабельним видами послуг є такі послуги зв'язку як комп'ютерний (298,0%), міжнародний (109,5%) та міжміський (72,0%). Загалом, рентабельність послуг протягом січня-червня 2007 року зросла на 3 в. п. – до 33,2%, що на 12,7 в. п. перевищує показник аналогічного періоду 2006 року.

Основним джерелом надходжень ВАТ «Укртелеком» залишалося підключення нових споживачів за рахунок розширення мережі, надання додаткових послуг цифрових АТС, збільшення споживання послуг передачі даних і підключень до мережі Інтернет.

ВАТ «Укртелеком» продовжує розвивати широкосмуговий доступ до мережі Інтернет (послуга «ОГО»), попит на яку зростає. Основні переваги такого доступу – це висока швидкість (від 128 кб/с до 2048 кв/с), безлімітний доступ за ціною від 80,0 грн. на місяць, можливість одночасного використання звичайної телефонної лінії та доступу до мережі Інтернет. До кінця 2007 року планується збільшити кількість абонентів мінімум як до 200,0 тисяч (потягом січня - березня 2007 року кількість абонентів зросла з 70,0 тис. по 100,0 тис.). При цьому дохід від одного абонента у березні поточного року скоротився до 160-165 грн. порівняно із 2006 роком (175-180 грн.). Прогнозується, що цей показник у 2007 році не буде нижче ніж 150 грн.

Інвестиційна діяльність ВАТ «Укртелеком» спрямована переважно на розвиток телекомунікаційної інфраструктури по всій Україні. На 2007 рік було заплановано здійснення інвестиції на загальну суму 2 348,3 млн. грн., зокрема на 1 півріччя поточного року – 1 016,0 млн. грн. Фактично протягом січня – червня поточного року було інвестовано 701,5 млн. грн. (69,1% запланованого обсягу) (Таблиця 3.3).

Таблиця 3.3. Спрямування капіталовкладень ВАТ «Укртелеком» у 2006-2007 рр., млн. грн.

Показник	1 півр. 2006			2006			1 півр. 2007			2007	
	план	факт	%	план	факт	%	план	факт	%	план	%
<b>Капітальні інвестиції, у т. ч.</b>	<b>997,9</b>	<b>678,1</b>	<b>92,6</b>	<b>1 517,9</b>	<b>1 872,6</b>	<b>94,0</b>	<b>961,0</b>	<b>670,7</b>	<b>95,6</b>	<b>2 223,8</b>	<b>94,7</b>
капітальне будівництво	201,7	558,7	76,3	622,7	1 616,1	81,1	892,2	568,7	84,8	2 074,5	88,3
придбання (виготовлення) основних засобів	771,3	91,6	12,5	844,0	196,7	9,9	26,5	86,8	12,4	50,0	2,1
придбання (виготовлення) інших необоротних активів	19,1	11,5	1,6	39,5	19,3	1,0	24,7	8,2	1,2	62,3	2,7
придбання (створення) нематеріальних активів	5,8	16,3	2,2	11,7	40,5	2,0	17,6	7,0	1,0	37,0	1,6
<b>Модернізація, модифікація (добудова, дообладнання, реконструкція) основних засобів</b>	<b>26,1</b>	<b>54,6</b>	<b>7,4</b>	<b>52,1</b>	<b>120,4</b>	<b>6,0</b>	<b>55,0</b>	<b>30,9</b>	<b>4,4</b>	<b>124,5</b>	<b>5,3</b>
<b>Разом</b>	<b>1 024,0</b>	<b>732,7</b>	<b>100,0</b>	<b>1 570,0</b>	<b>1 993,0</b>	<b>100,0</b>	<b>1 016,0</b>	<b>701,5</b>	<b>100,0</b>	<b>2 348,3</b>	<b>100,0</b>

Майже 85,0% інвестиційних ресурсів було спрямовано на капітальне будівництво транспортної телекомунікаційної мережі, з яких близько 32% – на розвиток мобільного зв'язку та 26,2% – місцевої мережі.

ВАТ «Укртелеком» розпочало постачання послуг зв'язку третього покоління у тестовому режимі (без підключення комерційного абонентів) у Києві та п'яти районах Київщини: Васильківському, Вишгородському, Білоцерківському, Броварському, Бориспільському, а також у Дніпропетровську, Донецьку, Харкові та Одесі. До кінця осені поточного року, товариство планує розпочати підключення комерційних абонентів (шляхом введення послуги «friendly use»). Необхідно зазначити, що ВАТ «Укртелеком» підписало рамковий договір з компанією

«Nokia» та «Huawei» на поставку базових станцій та комутаторів для радіомережі 3G з трирічним терміном дії. На базі філії товариства «Утел» буде розгорнута перша в Україні мережа WCDMA 3G/ HSDPA, технічні можливості якої дозволяють надавати кінцевим користувачам такі нові послуги — як швидкісна передача даних для WAP, доступ до Інтернет, відео та аудіо зв'язок. У планах підприємства розгорнути мережу у таких містах як, Севастополь, Сімферополь, Миколаїв, Запорозжя, Херсон, Луганськ, Полтава, Житомир, Черкаси, Вінниця.

У 1 півріччі 2007 року ВАТ «Укртелеком» завершило будівництво та було прийнято державною комісією в експлуатацію магістральні сегменти оптичної мультисервісної транспортної мережі високошвидкісної передачі даних по технології CWDM у тринадцяти регіонах. А саме, у Вінницькій, Дніпропетровській, Житомирській, Київській, Львівській, Одеській, Полтавській, Тернопільській, Харківській, Хмельницькій, Чернігівській, Черкаських областях та АР Крим.

Технологія CWDM впроваджується переважно в зонному сегменті і дозволяє створити універсальну зону інфраструктуру зв'язку з можливістю більш ефективного використання волокон. Тобто збільшення смуги пропускання даних створить оптимальні умови для впровадження додаткових послуг у малих містах та районних центрах без обмежень.

Крім того підприємство приділяє значну увагу розвитку фіксованої мережі з використанням IP-технологій. У напрямку розвитку також і реконструкції міжнародної та міжміської телефонної мережі. А саме у 2007 році планується завершити роботи з інтеграції телефонних мереж, провести розширення кінцевих АТС деяких обласних центрів, МЗТС для забезпечення пропуску зростаючих обсягів трафіку від інших операторів телекомунікацій з відповідним рівнем якості. До кінця поточного року також планується ввести послуги IP-TV.

У вересні 2007 року провідний американський розробник інтегрованих телекомунікаційних рішень компанія «Agicent» підписала договір із ВАТ «Укртелеком» щодо запуску конвергентних послуг зв'язку, які базуються на IP-технологіях. Проект передбачає створення платформи для переключення на безпроводну мережу 3G, тобто конвергенція фіксованого та мобільного зв'язку, що дозволить знизити капітальні та операційні витрати на 40,0%. Реалізація проекту надасть можливість надавати нові послуги такі як VoIP (передача мовного сигналу по мережі Інтернет або іншими IP-мережами), а також відеоконференцзв'язку інтегрованої системи комунікацій з рядом нових можливостей (наприклад, трансформація голосових повідомлень у текстові e-mail повідомлення). Також ця технологія дозволить знизити тарифи на міжнародні послуги зв'язку близько на 20,0%. Строк реалізації проекту становить від 1 до 2 років.

За результатами діяльності у 1 півріччі поточного року приріст чистого доходу від реалізації ВАТ «Укртелеком» порівняно із аналогічним періодом попереднього року склав 5,4%. Близько 40,0% та 31,3% чистого доходу від реалізації формує дохід, отриманий від міжміського та міського телефонного зв'язку відповідно. Зросли надходження від надання послуг міського та сільського зв'язку на 35,8%, а – від надання послуг міжміського та міжнародного скоротились на 9,1%, що відбулося переважно в результаті подальшого зниження тарифів на мобільний зв'язок. Необхідно зазначити, що у січні – червні 2007 року діяльність щодо надання послуг міського зв'язку була прибутковою, за рахунок підвищення тарифів від 1 листопада 2006 року. Найбільш рентабельним видами послуг є такі послуги зв'язку, як комп'ютерний (298,0%), міжнародний (109,5%) та міжміський (72,0%). Загалом, рентабельність послуг протягом січня-червня 2007 року зросла на 3 в. п. – до 33,2%, що на 12,7 в. п. перевищує показник аналогічного періоду 2006 року. ВАТ «Укртелеком» підписав рамковий договір з компанією «Nokia» та «Huawei» на поставку базових станцій та комутаторів для радіомережі 3G з трирічним терміном дії. У 1 півріччі 2007 року вже було розпочато постачання послуг зв'язку третього покоління у тестовому режимі (без підключення комерційного абонентів) у 5 містах України. У планах компанії до кінця осені поточного року, розпочати підключення комерційних абонентів (шляхом введення послуги «friendly use»).

## 4. Фінансовий аналіз

### 4.1. Аналіз структури балансу ВАТ «Укртелеком»

Протягом 1 півріччя 2007 року валюта балансу ВАТ «Укртелеком» зросла на 8,3% - до 12 588,0 млн. грн. переважно за рахунок оборотних активів. Найбільшим розділом активів залишаються необоротні активи, питома вага яких протягом аналізованого періоду скоротилась з 80,7% до 75,0% (9 436,8 млн. грн.) (Рисунок 4.1).

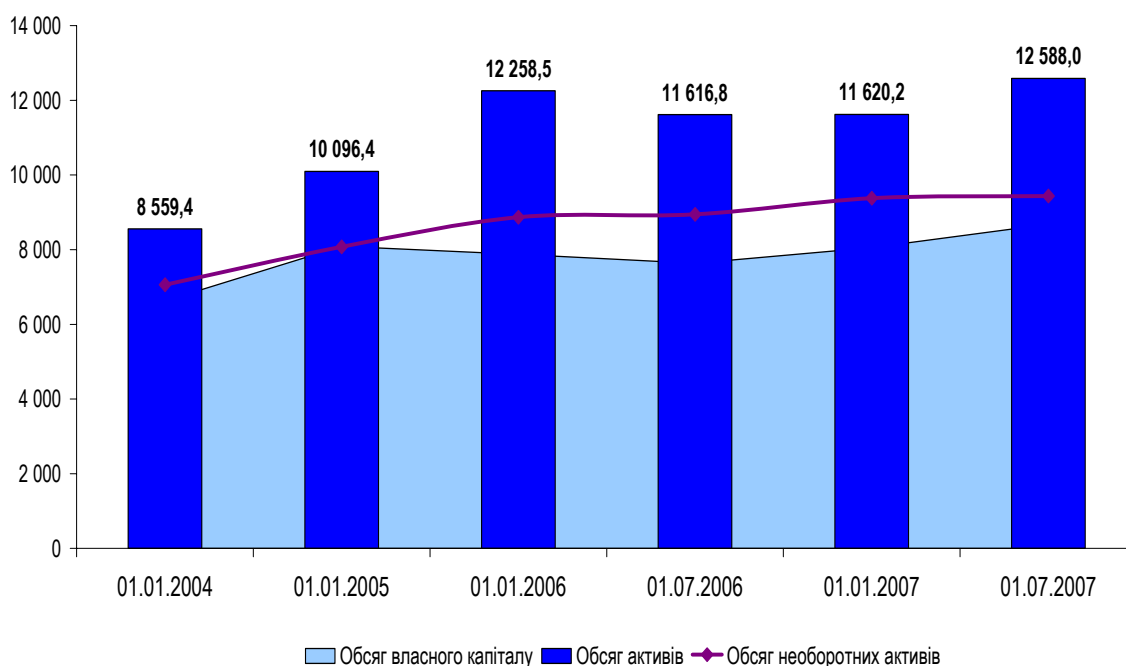


Рисунок 4.1. Динаміка активів ВАТ «Укртелеком» протягом 2003-1 півріччя 2007 рр., млн. грн.

Необоротні активи на майже на 90,0% сформовані основними засобами, балансова вартість станом на 01.07.2007 р. склала 8 454,3 млн. грн.

Поточні активи протягом січня – червня 2007 року зросли на 40,6% і склали 3 139,6 млн. грн. (24,9% валюти балансу) в результаті збільшення дебіторської заборгованості на 39,3% – до 1 243,1 млн. грн. (39,6% оборотних активів), та грошових коштів на 52,8% – до 1 462,7 млн. грн. (46,6% оборотних активів).

У структурі дебіторської заборгованості 74,1% становить заборгованість за товари, роботи, послуги, яка протягом 1 півріччя 2007 року зросла на 21,1% (Таблиця 4.1). Обсяг іншої дебіторської заборгованості збільшилась у 3,3 рази – до 260,2 млн. грн. (20,9% оборотних активів), що відбулося переважно в результаті продажу акцій



ВАТ «Укртелеком» частина заборгованості за які обліковується у складі цієї статті на суму 178,1 млн. грн.

Таблиця 4.1. Структура дебіторської заборгованості за товари, роботи і послуги ВАТ «Укртелеком» станом на 01.07.2007., млн. грн.

н/зп	Контрагент	Термін існування заборгованості					Разом	Питома вага, %
		до 90 днів	від 91 до 180 днів	від 181 до 360 днів	від 1 до 2 років	від 2 до 3 років		
1	<b>Населення</b>	<b>278,9</b>	<b>12,7</b>	<b>11,4</b>	<b>12,3</b>	<b>17,1</b>	<b>332,3</b>	<b>32,5</b>
2	<b>Госпрозрахункові організації – резиденти України</b>	<b>203,4</b>	<b>20,6</b>	<b>17</b>	<b>24,5</b>	<b>18,1</b>	<b>283,6</b>	<b>27,8</b>
3	<b>Бюджетні організації, у. ч.</b>	<b>77,6</b>	<b>24</b>	<b>27,3</b>	<b>40,4</b>	<b>57,7</b>	<b>226,9</b>	<b>22,2</b>
	Міністерство внутрішніх справ	7,8	5,8	9,6	16,8	21,1	61,1	6,0
	Обл. та міські держ. адміністрації	7,2	1,4	0,4	0,4	0,6	9,9	1,0
	Міністерство фінансів	5,3	1	0,4	0,3	0,1	7,1	0,7
	Міністерство праці та соц. політики	5,2	1,2	0,5	0,3	0,1	7,1	0,7
	Міністерство освіти і науки	2,9	0,2	0,1	0	0,1	3,2	0,3
4	<b>Організації - нерезиденти</b>	<b>67,2</b>	<b>0,1</b>	<b>5,9</b>	<b>10,5</b>	<b>74,7</b>	<b>158,5</b>	<b>15,5</b>
5	<b>Інші покупці</b>	<b>15,3</b>	<b>1,9</b>	<b>1,1</b>	<b>1,1</b>	<b>1,1</b>	<b>20,4</b>	<b>2,0</b>
<b>Разом дебіторська заборгованість</b>		<b>642,4</b>	<b>59,3</b>	<b>62,7</b>	<b>88,8</b>	<b>168,7</b>	<b>1 021,8</b>	<b>100,0</b>
Коефіцієнт резерву, %		-	-	-	-	60	-	-
Сума резерву сумнівних боргів						101,2	101,2	-

Станом на 01.07.2007 р. найбільшою статтею залишається дебіторська заборгованість населення, питома вага якої у сукупній дебіторській заборгованості за товари, роботи, послуги склала 32,5% (332,3 млн. грн.). За терміном існування, майже 63,0% всієї дебіторської заборгованості становить заборгованість терміном виникнення до 90 днів.

Обсяг товарно-матеріальних запасів протягом січня – червня 2007 року зріс на 16,9% – до 386,5 млн. грн. (12,3% оборотних активів) переважно за рахунок виробничих запасів.

Зростання активів фінансувалось переважно за рахунок власного капіталу (нерозподіленого прибутку), який протягом 1 півріччя поточного року збільшився на 7,8% – до 8 681,7 млн. грн. (69,0% валюти балансу). Станом на 01.07.2007 р. статутний капіталу дорівнює 4 681,6 млн. грн. (53,9% власного капіталу). Обсяг іншого додаткового капіталу, у структурі якого обліковується вартість безкоштовно одержаних основних засобів, протягом аналізованого періоду зросла на 7,8% - до 2 861,7 млн. грн. (33,0% власний капіталу). У результаті перерозподілу нерозподіленого прибутку було збільшено додатково вкладений капітал (фонд розвитку), питома вага якого у структурі власного капіталу зросла з 0,8% до 6,5%. Необхідно зазначити, що у 1 півріччі поточного року було реалізовано акції ВАТ «Укртелеком», номінальна вартість яких становить 184 466,2 тис. грн., різниця між номінальною та ціною продажу була віднесена на емісійних дохід, тобто до складу додатково вкладеного капіталу.

Поточні зобов'язання у 1 півріччі 2007 року збільшились на 48,9% – до 930,3 млн. грн. (7,4% валюти балансу). Зростання цієї статті балансу відбулося переважно у результаті збільшення заборгованості за короткостроковими кредитами (овердрафтами) у 16,5 рази – до 106,0 млн. грн. (11,4% поточних зобов'язань) та зобов'язань за розрахунками з бюджетом (заборгованість з податку на прибуток), які збільшились на 82,0% - до 242,5 млн. грн. (26,1% поточних зобов'язань). Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги протягом січня – червня поточного року збільшилась на 23,8% - до 289,5 млн. грн. (31,1% поточних зобов'язань). У складі цієї статті обліковується заборгованість за виданими векселями. Найбільшими кредиторами є ЗАТ «Київстар Дж.Ес.Ем», ЗАТ «Український мобільний зв'язок» та ВАТ «Одескабель», питома вага заборгованості яких становить 29,1% 7,1% та 5,4% сукупної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги відповідно. Інші поточні зобов'язання станом на 01.07.2007 р. склали 43,1 млн. грн. (4,6% поточних зобов'язань) і представлені розрахунками з підзвітними особами за виконавчими листами, податкові зобов'язання, тощо.

Питома вага у структурі пасивів довгострокових зобов'язань скоротилась з 23,6% до 21,4% (2 697,2 млн. грн.). На 98,0% цей розділ балансу сформований заборгованість за довгостроковими банківськими кредитами. Інші довгострокові фінансові зобов'язання представлені заборгованістю за облігаціями та товарним кредитом. За статтею «Інші довгострокові зобов'язання» обліковується заборгованість товариства за фінансовим лізингом обладнання, транспортних засобів, тощо.

Протягом 1 півріччя 2007 року валюта балансу ВАТ «Укртелеком» зросла на 8,3% – до 12 588,0 млн. грн. переважно за рахунок оборотних активів. Найбільшим розділом активів залишаються необоротні активи (75,0% валюти балансу), які майже на 90,0% сформовані вартістю основних засобів. Поточні активи протягом січня – червня 2007 року зросли на 40,6% і склали 3 139,6 млн. грн. (24,9% валюти балансу), що відбулося переважно за рахунок збільшення дебіторської заборгованості (на 39,3%) та грошових коштів (на 52,8%). Найбільшою статтею дебіторської заборгованості за товари, роботи послуги залишається заборгованість населення. Зростання активів фінансувалось переважно за рахунок власного капіталу (нерозподіленого прибутку), який протягом аналізованого періоду збільшився на 7,8% - до 8 681,7 млн. грн. (69,0% валюти балансу). У результаті перерозподілу прибутку було збільшено додатково вкладений капітал (фонд розвитку), питома вага якого у структурі власного капіталу зросла з 0,8% до 6,5%. Найбільшою статтею цього розділу залишається статутний капітал (53,9% власного капіталу). Збільшення поточних зобов'язань у 1 півріччі 2007 року на 48,9% відбулося переважно у результаті зростання заборгованості за короткостроковими кредитами (овердрафтами) і зобов'язань за розрахунками з бюджетом (заборгованість з податку на прибуток).

## 4.2. Аналіз динаміки основних фінансових показників ВАТ «Укртелеком»

### Аналіз фінансових результатів та показників рентабельності

У 1 півріччі 2007 року чистий дохід від реалізації ВАТ «Укртелеком» склав 3 359,7 млн. грн., що на 5,4% перевищує показник відповідного періоду 2006 року. Рентабельність продукції протягом січня – червня поточного року зросла майже на 3 в. п. – до 33,2% та на 12,7 в. п. перевищує показник аналогічного періоду попереднього року (Таблиця 4.2).

Таблиця 4.2. Динаміка показників рентабельності протягом 2003-1 півріччя 2007 рр., %

Показник	2003	2004	2005	1 півр. 2006	2006	1 півр. 2007
Рентабельність продукції	64,62	42,07	28,53	20,51	30,23	33,21
Рентабельність діяльності	23,70	17,64	10,10	2,34	9,09	6,85
Рентабельність продаж (за операційним прибутком)	31,06	21,69	13,66	8,02	14,18	15,85
Рентабельність продаж (за чистим прибутком)	14,40	12,41	7,86	1,94	6,98	5,15
Рентабельність EBITDA (за чистим доходом від реалізації)	41,12	35,32	29,44	23,90	29,62	33,20
Рентабельність власного капіталу	9,59	10,31	6,50	-	5,91	-
Рентабельність активів	7,20	7,51	4,23	-	4,03	-

В результаті зменшення резерву сумнівних боргів на 123 137,0 тис. грн. підприємство отримало позитивне сальдо інших операційних доходів та витрат. У 1 півріччі поточного року суттєво зросли витрати на збут, що є результатом зміни облікової політики підприємства, відповідно до якого витрати на фонд оплати праці обліковуються не у складі адміністративних витрати та собівартості, а у складі «Витрат збут». При цьому рентабельність продажів за операційним прибутком протягом аналізованого періоду зросла на 1,7 в. п. – до 15,9%. Рентабельність діяльності у 1 півріччі 2007 року порівняно із 1 півріччям 2006 року зросла майже в 3 рази і склала 6,9%. За підсумками діяльності у січні – червні 2007 року ВАТ «Укртелеком» отримав чистий прибуток у розмірі 172 884,7 тис. грн., що у 2,8 рази перевищує показник аналогічного періоду 2006 року.

### Аналіз показників ліквідності

Перевищення темпів приросту поточних зобов'язань (48,9%) на темпами приросту оборотних активів (40,6%) у 1 півріччя 2007 року відобразилось на зменшенні показників ліквідності, зокрема, коефіцієнт загальної ліквідності на 0,2 в. п. – до 3,4 разів (Таблиця 4.3). Необхідно зазначити, що показники ліквідності ВАТ «Укртелеком» перебувають на рівні вище нормативних значень.

Таблиця 4.3. Динаміка показників ліквідності та фінансової стійкості та стабільності протягом 2003-1 півріччя 2007 рр.

Показник	01.01.2004	01.01.2005	01.01.2006	01.07.2006	01.01.2007	01.07.2007
<i>Показники ліквідності</i>						
Коефіцієнт загальної ліквідності, разів	1,89	1,87	4,29	2,61	3,57	3,37
Коефіцієнт швидкої ліквідності, разів	1,39	1,47	3,81	2,14	3,04	2,96
Коефіцієнт абсолютної ліквідності, разів	0,17	0,40	2,57	1,20	1,53	1,57
Чистий оборотний капітал, млн. грн.	702,7	938,9	2 562,8	1 641,4	1 608,0	2 209,3
<i>Показники фінансової стійкості та стабільності</i>						
Коефіцієнт фінансової незалежності, разів	0,77	0,80	0,64	0,66	0,69	0,69
Чистий робочий капітал, млн. грн.	-433,8	17,6	-992,5	-1 309,4	-1 322,8	-755,0
Відношення сумарних зобов'язань до власного капіталу, разів	0,26	0,22	0,53	0,50	0,42	0,42
Відношення власного капіталу до сумарних зобов'язань, разів	3,78	4,45	1,87	2,02	2,39	2,39

Обсяг чистого оборотного капіталу протягом аналізованого періоду збільшилось на 37,4% і станом на 01.07.2007 р. склав 2 209,3 млн. грн. Додане його значення свідчить про забезпечення підприємством короткостроковими активами для покриття свої поточних зобов'язань.

### Аналіз показників фінансової стійкості та стабільності

Показники фінансової стійкості та стабільності ВАТ «Укртелеком» залишаються на досить високому рівні, коефіцієнт фінансової незалежності перебуває на рівні 0,69 разів, розмір власного капіталу у 2,4 рази перевищує обсяг сумарних зобов'язань. Позитивним є скорочення від'ємного значення чистого робочого капіталу, яке на кінець 1 півріччя 2007 року дорівнював (-) 755,0 млн. грн.

### Аналіз показників ділової активності

Протягом січня – червня 2007 року періоди оборотності активів та оборотних активів скоротились на 2 дні – до 648 днів та на 8 днів – до 144 дні відповідно (Таблиця 4.4).

**Таблиця 4.4. Динаміка показників ділової активності протягом 2003-1 півріччя 2007 рр., днів**

Показник	01.01.2004	01.01.2005	01.01.2006	01.07.2006	01.01.2007	01.07.2007
Період оборотності активів	698	557	618	674	650	648
Період оборотності оборотних активів	120	105	148	169	152	144
Період оборотності дебіторської заборгованості	72	59	54	51	49	57
Період оборотності кредиторської заборгованості	47	43	43	44	37	38
Період оборотності запасів	29	25	22	24	19	19
<b>Тривалість фінансового циклу</b>	<b>54</b>	<b>41</b>	<b>34</b>	<b>31</b>	<b>31</b>	<b>38</b>

При цьому за рахунок більш швидкого зростання дебіторської та кредиторської заборгованості порівняно із чистим доходом підприємства, відбулося збільшення періоду оборотності зазначених вище статей балансу, у результаті чого тривалість фінансового циклу ВАТ «Укртелеком» зросла на 7 днів – до 38 днів.

Протягом січня – червня 2007 року відбулося покращення основних фінансових показників діяльності ВАТ «Укртелеком», чому сприяло підвищення рентабельності продукції (на 3 в. п. – до 33,2%, що на 12,7 в. п. перевищує показник аналогічного періоду 2006 року) та збільшення обсягу чистого доходу від реалізації на 5,4% - до 3 359,7 млн. грн. відносно аналогічного періоду попереднього року. За підсумками діяльності у січні – червні 2007 року ВАТ «Укртелеком» отримав чистий прибуток у розмірі 172 884,7 тис. грн., що у 2,8 рази перевищує показник аналогічного періоду 2006 року. Незважаючи на позитивну динаміку чистого оборотного капіталу, протягом 1 півріччя 2007 року відбулося незначне скорочення показників ліквідності, хоча вони продовжують перебувати на високому рівні. Показники фінансової стійкості та стабільності також залишаються на досить високому рівні. Позитивним є скорочення від’ємного значення чистого робочого капіталу. Переважно в результаті збільшення періоду оборотності дебіторської заборгованості тривалість фінансового циклу зросла на 7 днів – до 38 днів.

## 5. Аналіз боргових зобов'язань

### Інформація про банківські позики ВАТ «Укртелеком»

Станом на 01.07.2007 р. заборгованість ВАТ «Укртелеком» за банківськими кредитами дорівнює 2 749,59 млн. грн., або 21,8% валюти балансу (Додаток 3).

Протягом 1 півріччя поточного року аналізоване підприємство не залучало додаткових довгострокових банківських позик. Наприкінці березня 2007 року компанія залучила овердрафт для збалансування касового розриву, та одразу його погасила на суму 150,0 млн. грн. Загалом, протягом січня – червня 2007 року було погашено 53,1 млн. грн. основної суми довгострокового боргу. Близько 96,2% сукупної заборгованості за кредитами становить довгострокове фінансування, у складі якого 95,5% формує заборгованість за кредитом від «Credit Suisse First Boston & Deutsche Bank». Довгострокові кредити призначаються для оплати поставленого обладнання та на загальні корпоративні цілі. Метою використання короткострокового кредиту банку ВАТ «РБ «Аваль» є поповнення обігових коштів.

Найбільші виплати припадуть на 2009-2012 рр. у зв'язку з погашенням кредиту «Credit Suisse First Boston International», термін погашення якого настає починаючи з 3 кварталу 2008 року (280,56 млн. грн.) і надалі відбуватиметься кожного півріччя (по 561,11 млн. грн.).

У 1 півріччі 2007 року надходження підприємства до виплати податків, відсотків та амортизаційних відрахувань (ЕБІТДА) склали 1 115,5 млн. грн., що на 46,4% перевищує показник у 1 півріччі 2006 року (Таблиця 5.1). Необхідно зазначити, що запланований обсяг ЕБІТДА на 2007 рік становить 1 979,9 млн. грн.

Таблиця 5.1. Динаміка показників покриття виплат за фінансовими зобов'язаннями ВАТ «Укртелеком» за рахунок показника EBITDA

Показники	2003	2004	2005	2006	1 півр. 2007
Чистий прибуток, млн. грн.	615,98	758,65	519,13	467,82	172,88
Амортизація, млн. грн.	609,69	818,21	972,22	1 024,72	554,61
Процентні витрати, млн. грн.	48,26	143,39	153,89	282,28	145,01
Податок на прибуток, млн. грн.	485,68	438,36	299,49	210,18	242,97
<b>EBITDA, млн. грн.</b>	<b>1 759,61</b>	<b>2 158,61</b>	<b>1 944,73</b>	<b>1 985,01</b>	<b>1 115,47</b>
Виплати за основною сумою боргу, млн. грн.	644,07	262,23	938,81	764,32	53,13
Сукупні виплати за фінансовими зобов'язаннями, млн. грн.	692,32	405,62	1 092,70	1 046,60	198,14
<b>EBITDA/процентні витрати, разів</b>	<b>36,5</b>	<b>15,1</b>	<b>12,6</b>	<b>7,0</b>	<b>7,7</b>
<b>EBITDA/сукупні виплати за фінансовими зобов'язаннями, разів</b>	<b>2,5</b>	<b>5,3</b>	<b>1,8</b>	<b>1,9</b>	<b>5,6</b>
Чистий борг, млн. грн.	886,79	538,01	1 434,57	1 776,29	1 297,31
<b>Власний капітал/чистий борг, разів</b>	<b>7,5</b>	<b>15</b>	<b>5,5</b>	<b>4,5</b>	<b>6,7</b>
<b>EBITDA/чистий борг, разів</b>	<b>2</b>	<b>4</b>	<b>1,4</b>	<b>1,1</b>	<b>-</b>

\*без врахування овердрафтів

Показник покриття сукупних виплат за фінансовими зобов'язаннями протягом аналізованого періоду збільшився з 1,9 рази до 5,6 рази. Відношення власного капіталу до чистого боргу перебуває на досить високому рівні (6,7 рази).

## Інформація про випуск облігацій

Протягом 1994-2003 років ВАТ «Укртелеком» здійснювало випуски процентних (707,0 млн. грн.) та цільових (безпроцентних) облігацій (68,0 млн. грн.) на загальну суму 775 024,0 тис. грн., з метою залучення коштів на розвиток місцевої телефонної мережі, її технічне переоснащення та реконструкція, перехід з аналогового зв'язку на цифровий, розширення нових ліній. Станом на 30.06.2007 р. заборгованість за цільовими облігаціями погашена повністю, близько 13,0% (8 826,0 тис. грн.) якої було визнано безнадійною і включено до складу доходу товариства. Непогашений залишок за відсотковими облігаціями становить 293,0 тис. грн. Після завершення за ними терміну позовної давності, він можливо буде віднесений також на доходи підприємства у відповідному звітному періоді.

Станом на 01.07.2007 р. заборгованість за банківськими кредитами ВАТ «Укртелеком» склала 2 749,59 млн. грн. (21,8% валюти балансу). Протягом січня – червня 2007 року було погашено 53,1 млн. грн. основної суми довгострокового боргу. Близько 91,8% всієї заборгованості становить довгостроковий кредит від «Credit Suisse First Boston&Deutsche Bank», з терміном погашення у 2012 році. У 1 півріччі 2007 року надходження підприємства до виплати податків, відсотків та амортизаційних відрахувань (ЕВІТДА) дорівнювали 1 115,5 млн. грн., що на 46,4% перевищує показник аналогічного періоду попереднього року. Показник покриття сукупних виплат за фінансовими зобов'язаннями за рахунок ЕВІТДА перебуває на досить високому рівні (5,6 рази). Протягом 1994-2003 років ВАТ «Укртелеком» здійснювало випуски процентних та цільових (безпроцентних) облігацій на загальну суму 775 024,0 тис. грн. Станом на 30.06.2007 р. заборгованість за цільовими облігаціями погашена повністю, а непогашений залишок за відсотковими облігаціями становить 293,0 тис. грн. Після завершення за ним терміну позовної давності він можливо буде віднесений також на доходи підприємства у відповідному звітному періоді.



## **Висновок**

Проведений аналіз фінансового становища, ринкової позиції та розвитку ВАТ «Укртелеком» у рамках процедури оновлення кредитного рейтингу дозволяє підтвердити кредитний рейтинг **uaA** зазначеного підприємства з прогнозом **«стабільний»**.

**Генеральний директор**

*С. А. Дубко*

**Начальник відділу рейтингування  
підприємств промисловості та сфери послуг**

*Д. О. Мельник*

**Відповідальний фінансовий аналітик**

*О. О. Капустенко*

## **Додатки**

## Балансові дані ВАТ «Укртелеком», млн. грн.

Статті балансу	01.01.2005		01.01.2006		01.07.2006		01.01.2007		01.07.2007	
	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%
<b>Необоротні активи</b>	<b>8 074,9</b>	<b>80,0</b>	<b>8 867,4</b>	<b>72,3</b>	<b>8 946,3</b>	<b>77,0</b>	<b>9 378,4</b>	<b>80,7</b>	<b>9 436,7</b>	<b>75,0</b>
Нематеріальні активи	112,9	1,1	276,4	2,3	113,2	1,0	112,6	1,0	96,6	0,8
Незавершене будівництво	767,4	7,6	656,9	5,4	760,1	6,5	569,1	4,9	636,3	5,1
Основні засоби	6 730,7	66,7	7 560,5	61,7	7 754,2	66,8	8 447,3	72,7	8 454,3	67,2
Довгострокові фінансові інвестиції:	19,3	0,2	19,3	0,2	19,3	0,2	8,7	0,1	8,7	0,1
інші фінансові інвестиції	19,3	0,2	19,3	0,2	19,3	0,2	8,7	0,1	8,7	0,1
Довгострокова дебіторська заборгованість	30,2	0,3	23,6	0,2	21,1	0,2	14,6	0,1	14,4	0,1
Відстрочені податкові активи	6,9	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Залишкова вартість гудвілу	0,0	0,0	330,7	2,7	278,3	2,4	225,9	1,9	226,4	1,8
Інші необоротні активи	407,4	4,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0
<b>Оборотні активи</b>	<b>2 016,9</b>	<b>20,0</b>	<b>3 342,4</b>	<b>27,3</b>	<b>2 659,8</b>	<b>22,9</b>	<b>2 232,9</b>	<b>19,2</b>	<b>3 139,6</b>	<b>24,9</b>
<b>Запаси:</b>	<b>431,0</b>	<b>4,3</b>	<b>369,7</b>	<b>3,0</b>	<b>482,0</b>	<b>4,1</b>	<b>330,6</b>	<b>2,8</b>	<b>386,5</b>	<b>3,1</b>
- виробничі запаси	417,3	4,1	361,4	2,9	477,7	4,1	325,7	2,8	382,8	3,0
- незавершене виробництво	0,1	0,0	0,2	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
- готова продукція	8,9	0,1	4,0	0,0	2,2	0,0	3,1	0,0	2,1	0,0
- товари	4,6	0,0	4,1	0,0	1,8	0,0	1,7	0,0	1,5	0,0
Векселі одержані	1,4	0,0	1,2	0,0	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Дебіторська заборгованість :</b>	<b>1 074,3</b>	<b>10,6</b>	<b>897,8</b>	<b>7,3</b>	<b>894,8</b>	<b>7,7</b>	<b>892,5</b>	<b>7,7</b>	<b>1 243,1</b>	<b>9,9</b>
За товари	718,4	7,1	724,5	5,9	770,7	6,6	760,5	6,5	920,6	7,3
- резерв сумнівних боргів	153,3	1,5	171,2	1,4	205,1	1,8	223,3	1,9	101,2	0,8
За розрахунками:	287,9	2,9	112,9	0,9	74,7	0,6	54,0	0,5	62,4	0,5
- з бюджетом	217,3	2,2	30,1	0,2	1,0	0,0	1,0	0,0	1,0	0,0
- за виданими авансами	70,6	0,7	82,8	0,7	73,7	0,6	47,8	0,4	53,5	0,4
- з нарахованих доходів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,2	0,0	7,9	0,1
Інша поточна дебіторська заборгованість	68,0	0,7	60,4	0,5	49,4	0,4	78,0	0,7	260,2	2,1
<b>Грошові кошти та їх еквіваленти:</b>	<b>435,4</b>	<b>4,3</b>	<b>2 006,5</b>	<b>16,4</b>	<b>1 222,9</b>	<b>10,5</b>	<b>957,6</b>	<b>8,2</b>	<b>1 462,7</b>	<b>11,6</b>
- в національній валюті	71,3	0,7	538,5	4,4	257,1	2,2	278,1	2,4	759,9	6,0
- в іноземній валюті	364,1	3,6	1 468,1	12,0	965,8	8,3	679,5	5,8	702,8	5,6
Інші оборотні активи	74,8	0,7	67,1	0,5	58,9	0,5	52,2	0,4	47,3	0,4
<b>Витрати майбутніх періодів</b>	<b>4,6</b>	<b>0,0</b>	<b>48,6</b>	<b>0,4</b>	<b>10,8</b>	<b>0,1</b>	<b>8,9</b>	<b>0,1</b>	<b>11,6</b>	<b>0,1</b>
<b>ВАЛЮТА БАЛАНСА</b>	<b>10 096,4</b>	<b>100,0</b>	<b>12 258,5</b>	<b>100,0</b>	<b>11 616,8</b>	<b>100,0</b>	<b>11 620,2</b>	<b>100,0</b>	<b>12 588,0</b>	<b>100,0</b>
<b>Власний капітал</b>	<b>8 092,5</b>	<b>80,2</b>	<b>7 874,9</b>	<b>64,2</b>	<b>7 636,8</b>	<b>65,7</b>	<b>8 055,6</b>	<b>69,3</b>	<b>8 681,7</b>	<b>69,0</b>
Статутний капітал	4 681,6	46,4	4 681,6	38,2	4 681,6	40,3	4 681,6	40,3	4 681,6	37,2
Додатковий вкладений капітал	0,0	0,0	64,5	0,5	64,5	0,6	64,1	0,6	567,8	4,5
Інший додатковий капітал	2 540,4	25,2	2 450,4	20,0	2 640,2	22,7	2 653,5	22,8	2 861,7	22,7
Резервний капітал	107,7	1,1	153,3	1,3	183,8	1,6	183,8	1,6	209,5	1,7
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	762,8	7,6	709,7	5,8	251,2	2,2	657,1	5,7	361,3	2,9
Вилучений капітал	0,0	0,0	-184,5	-1,5	-184,5	-1,6	-184,5	-1,6	0,0	0,0
<b>Забезпечення наступних витрат і платежів</b>	<b>140,9</b>	<b>1,4</b>	<b>151,8</b>	<b>1,2</b>	<b>180,6</b>	<b>1,6</b>	<b>168,6</b>	<b>1,5</b>	<b>259,1</b>	<b>2,1</b>
Забезпечення виплат персоналу	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	11,2	0,1

Статті балансу	01.01.2005		01.01.2006		01.07.2006		01.01.2007		01.07.2007	
	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%
Інші забезпечення	0,0	0,0	10,8	0,1	39,7	0,3	27,7	0,2	107,0	0,8
Цільове фінансування	140,9	1,4	141,0	1,2	140,9	1,2	140,9	1,2	140,9	1,1
<b>Довгострокові зобов'язання</b>	<b>741,8</b>	<b>7,3</b>	<b>3 423,7</b>	<b>27,9</b>	<b>2 762,1</b>	<b>23,8</b>	<b>2 747,4</b>	<b>23,6</b>	<b>2 697,2</b>	<b>21,4</b>
Довгострокові кредити банків	207,6	2,1	2 689,0	21,9	2 693,7	23,2	2 696,8	23,2	2 643,6	21,0
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	518,7	5,1	700,2	5,7	34,9	0,3	30,7	0,3	10,4	0,1
Відстрочені податкові зобов'язання	0,0	0,0	23,0	0,2	23,0	0,2	5,0	0,0	5,0	0,0
Інші довгострокові зобов'язання	15,5	0,2	11,5	0,1	10,5	0,1	14,9	0,1	38,1	0,3
<b>Поточні зобов'язання</b>	<b>1 078,0</b>	<b>10,7</b>	<b>779,7</b>	<b>6,4</b>	<b>1 018,5</b>	<b>8,8</b>	<b>624,9</b>	<b>5,4</b>	<b>930,3</b>	<b>7,4</b>
Короткострокові кредити банків	247,1	2,4	52,0	0,4	165,0	1,4	6,4	0,1	106,0	0,8
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	14,0	0,1	0,6	0,0	29,5	0,3	1,5	0,0	28,2	0,2
Векселі видані	0,5	0,0	0,5	0,0	0,5	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0
Кредиторська заборгованість за товари	572,5	5,7	469,7	3,8	422,4	3,6	233,8	2,0	289,5	2,3
<b>Поточні зобов'язання за розрахунками:</b>	<b>244,0</b>	<b>2,4</b>	<b>256,9</b>	<b>2,1</b>	<b>354,5</b>	<b>3,1</b>	<b>341,1</b>	<b>2,9</b>	<b>463,5</b>	<b>3,7</b>
- з одержаних авансів	52,8	0,5	52,0	0,4	60,6	0,5	84,0	0,7	87,6	0,7
- з бюджетом	74,0	0,7	36,9	0,3	51,2	0,4	133,3	1,1	242,5	1,9
- з позабюджетних платежів	0,0	0,0	0,2	0,0	0,2	0,0	19,9	0,2	20,0	0,2
- зі страхування	20,9	0,2	30,9	0,3	27,8	0,2	26,4	0,2	30,6	0,2
- з оплати праці	52,2	0,5	92,9	0,8	69,2	0,6	75,8	0,7	70,0	0,6
- з учасниками	1,0	0,0	1,5	0,0	145,5	1,3	1,7	0,0	12,8	0,1
Інші поточні зобов'язання	43,0	0,4	42,4	0,3	46,5	0,4	41,6	0,4	43,1	0,3
<b>Доходи майбутніх періодів</b>	<b>43,1</b>	<b>0,4</b>	<b>28,4</b>	<b>0,2</b>	<b>18,8</b>	<b>0,2</b>	<b>23,6</b>	<b>0,2</b>	<b>19,6</b>	<b>0,2</b>
<b>ВАЛЮТА БАЛАНСА</b>	<b>10 096,4</b>	<b>100,0</b>	<b>12 258,5</b>	<b>100,0</b>	<b>11 616,8</b>	<b>100,0</b>	<b>11 620,2</b>	<b>100,0</b>	<b>12 588,0</b>	<b>100,0</b>

## Дані звіту про фінансові результати ВАТ «Укртелеком», млн. грн.

Показник	2003	2004	2005	1 півр. 2006	2006	1 півр. 2007
Чистий дохід від реалізації продукції	4 278,9	6 111,6	6 606,3	3 187,7	6 701,2	3 359,7
Собівартість реалізованої продукції	2 599,2	4 301,9	5 139,7	2 645,2	5 145,6	2 522,0
<b>Валовий прибуток</b>	<b>1 679,7</b>	<b>1 809,7</b>	<b>1 466,5</b>	<b>542,5</b>	<b>1 555,6</b>	<b>837,7</b>
Інші операційні доходи	356,6	370,3	1 553,2	625,1	1 014,6	242,0
Адміністративні витрати	189,0	278,9	340,0	172,9	336,8	177,7
Витрати на збут	62,5	96,3	73,9	41,9	78,8	241,7
Інші операційні витрати	455,8	479,4	1 703,3	697,0	1 204,2	127,7
<b>Фінансові результати від операційної діяльності</b>	<b>1 329,0</b>	<b>1 325,4</b>	<b>902,4</b>	<b>255,8</b>	<b>950,4</b>	<b>532,6</b>
Доход від участі в капіталі	1,1	2,2	2,9	1,6	3,2	0,0
Інші фінансові доходи	104,4	178,3	181,7	92,6	154,6	55,3
Інші доходи	149,4	246,9	91,2	34,1	124,9	31,9
Фінансові витрати	48,3	143,4	153,9	137,4	282,3	145,0
Інші витрати	433,3	412,5	206,0	117,4	272,2	59,1
<b>Фінансові результати до оподаткування</b>	<b>1 102,2</b>	<b>1 196,9</b>	<b>818,3</b>	<b>129,3</b>	<b>678,6</b>	<b>415,8</b>
Податок на прибуток	485,7	438,4	299,5	67,5	210,2	243,0
<b>Фінансові результати</b>	<b>616,6</b>	<b>758,5</b>	<b>518,8</b>	<b>61,8</b>	<b>468,5</b>	<b>172,8</b>
Сальдо надзвичайних доходів/витрат	-0,6	0,1	0,3	0,1	-0,6	0,1
<b>Чистий прибуток</b>	<b>616,0</b>	<b>758,7</b>	<b>519,1</b>	<b>61,9</b>	<b>467,8</b>	<b>172,9</b>

## Інформація про відкриті банківські позики ВАТ «Укртелеком» станом на 01.07.2007 р.

Банк-кредитор	Сума за договором, млн. грн.	Вид кредиту	Термін дії договору	Відсоткова ставка	Надане забезпечення	Сума погашення тіла кредиту з 01.01.2007 р. по 30.07.2007 р., млн. грн.	Сплачені відсотки з 01.01.2007 р. по 30.07.2007 р., млн. грн.	Сума заборгованості станом на 01.07.2007 р., млн. грн.	Сума заборгованості станом на 30.07.2007 р., млн. грн.
<i>Довгострокові кредити</i>									
Credit Suisse First Boston&Deutsche Bank	2 525,00	кредит	25.08.05-24.08.12	Libor 4,9%	без застави	0,00	131,93	2 525,00	2 525,00
Nova Ljubljanska banka d.d.	52,87	кредит	16.05.03-12.09.08	3-х міс. LIBOR+3,75%		5,87	0,88	8,81	14,69
	45,90	кредит	27.06.03-29.07.09	3-х міс. LIBOR+3,75%		7,65	1,76	17,85	20,40
	10,44	кредит	28.05.04-25.02.10	3-х міс. EURIBOR+3,5%		10,53	2,36	47,96	59,45
	59,25	кредит	02.09.05-26.06.11	3-х міс. EURIBOR+3,25%		6,23	1,93	44,01	51,01
<b>Разом</b>	<b>2 693,46</b>	-	-	-	-	<b>30,28</b>	<b>138,86</b>	<b>2 643,63</b>	<b>2 670,55</b>
<i>Короткострокові кредити</i>									
ВАТ «РБ «Аваль», овердрафт	150	овердрафт	08.01.04-26.12.07	1,00%	майнові права та грошові кошти на рахунках у банку - 200,0 млн. грн.	з періодом погашення 30 календарних днів	0,4	105,96	115,87
<b>Разом</b>	<b>150</b>	-	-	-	-	<b>-</b>	<b>0,4</b>	<b>105,96</b>	<b>115,87</b>
<b>Разом заборгованість за кредитами банків</b>	<b>2 843,46</b>	-	-	-	-	<b>30,28</b>	<b>139,26</b>	<b>2 749,59</b>	<b>2 786,42</b>